

VOORSTEL AAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE ROERMOND

Onderwerp: Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg 1.0

Zaaknummer: 30934-2018

Datum: 20 april 2021

Voorstel

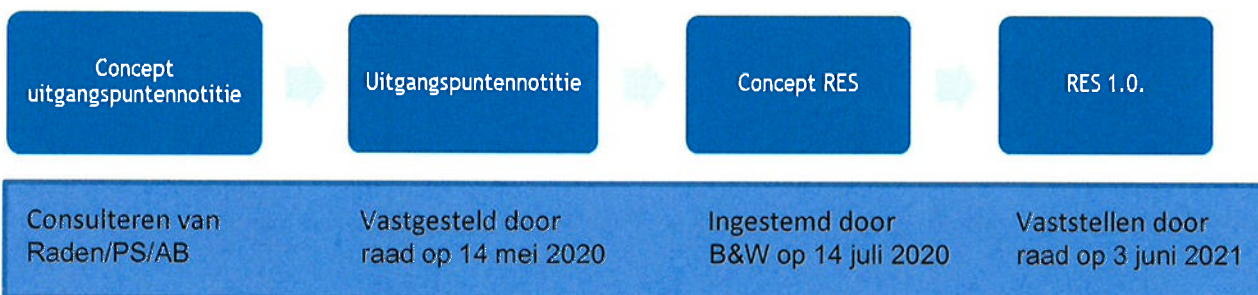
1. Besluiten de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden Limburg 1.0 en de daarin geformuleerde regionale ambities vast te stellen, met uitzondering van de harde uitsluitingsgrond voor wind in provinciale landschappen (goud-zilver-brons) als opgenomen in bijlage 11 van de RES1.0, om in die landschappen uit te gaan van de daadwerkelijk aanwezige (niet hypothetische) te beschermen natuurwaarden en -kwaliteiten om onacceptabele gevolgen daarvoor te voorkomen dan wel deze te mitigeren.
2. De documenten "Oplegnotitie RES Noord- en Midden Limburg 1.0, "Reactieronde Ontwerp RES1.0 februari 2021" (consultatiedocument) en "Netimpactrapportage RES1.0 Noord- en Midden Limburg" ter kennisname aan te nemen.

Begrotingsprogramma

Thema: Groene Stad.

Programma 4: Kansen voor klimaat.

Inleiding: intern bestuurlijk proces Roermond

Inleiding: algemeen

Bijgevoegd treft u in bijlage 1, de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg 1.0 (RES) aan. In bijlage 2 is de samenvatting van de RES opgenomen. Dit RES-document is het vervolgdocument op de concept RES 1.0, die door het college op 14 juli 2020 is vastgesteld en waarover u via de raadsinformatiebrief (nummer 72173-2020) van 14 juli 2020 bent geïnformeerd. De RES is door 17 regionale partners opgesteld. Het betreft de vijftien Midden- en Noord-Limburgse gemeenten, de provincie en het Waterschap Limburg.

Op 23 februari 2021 heeft u deelgenomen/kunnen deelnemen aan de consultatiesessie over de OntwerpRES1.0. De resultaten van die consultatie zijn opgenomen in het document "Reactieronde Ontwerp RES1.0 februari 2021" (bijlage 4). Naast genoemde raadsconsultatie zijn in de periode februari en maart van dit jaar ook stakeholders en inwoners binnen onze regio geconsulteerd over de Ontwerp RES 1.0. Door betrokkenen actief mee te laten denken en nogmaals goed te kijken naar het ontwerpdocument, ligt er nu een aangescherpte RES 1.0.

Bijgevoegde "Oplegnotitie RES Noord- en Midden Limburg 1.0" (zie bijlage 3) geeft kort en bondig een beeld van de wijzigingen van de RES t.o.v. de ConceptRES en de belangrijkste ambities en acties.

De RES is de eerste versie van een document dat elke twee jaar herzien zal worden. Er wordt in omschreven wat het regionale bod is om de klimaatdoelen 2030 te bereiken, wat er al is gerealiseerd,

welke informatie er reeds voorhanden is en welke keuzes nu gemaakt kunnen worden. Daarnaast wordt inzicht geboden in wat er in de komende periode nog moet gebeuren. Uiteraard is er ook oog voor innovaties die bij iedere herziening van het document opnieuw geïnventariseerd worden en indien nodig worden opgenomen in de volgende RES.

Nadat de RES voor onze regio is vastgesteld door de betreffende gemeenteraden, Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van het Waterschap zullen de in de RES opgenomen afspraken vertaald worden in een uitvoeringsconvenant. Na akkoord van genoemde raden, staten en bestuur wordt de RES op 1 juli 2021 ingediend bij het Rijk.

Samenvattend overzicht van de belangrijkste ambities en beoogde effecten uit de RES 1.0

De RES NML heeft er bewust voor gekozen om ook in te zetten op energiebesparing. Immers, wat niet aan energie verbruikt wordt, hoeft ook niet opgewekt te worden. Op basis van de besparingsambitie is vervolgens uitgewerkt hoeveel duurzame energie en warmte nog opgewekt moet worden in de regio om het bod (1.200 GWh) te halen en hoe we dit kunnen realiseren. Daarvoor worden, samengevat, de volgende ambities geformuleerd in de RES:

Energiebesparing

Door middel van energiebesparing en kleinschalige opwek wil de RES NML in 2030 minimaal 25% minder CO₂ uitstoten dan in 2015. Dit willen we bereiken door:

- a. Een regionaal ontzorgingsprogramma energiebesparing met acties en instrumenten om de ambitie te versnellen, gemeenten kunnen hieraan deelnemen middels een cafetariamodel.
- b. Het stimuleren van het opwekken en gebruik van duurzame energie.
 1. Kleinschalig opwekken van energie op daken. Met kleinschalig bedoelen we installaties met een (piek) vermogen van maximaal 15 kWp (kiloWattpiek). Dit gaat om daken tot 50 zonnepanelen. We willen dat in 2030 op 70% van de geschikte daken in onze regio gemiddeld 10 zonnepanelen liggen.
 2. Gezamenlijke aanpak energiebesparing bij bedrijven en commercieel vastgoed. Middels de wettelijke besparingsplicht (toezicht in RUD-verband) én door een stimulering aanpak voor bedrijven in samenwerking met het MKB Limburg.

Grootschalige opwek

De RES wil met duurzame zon- en windprojecten in de regio 1.200 gigawatt uur duurzame energie opwekken in 2030 (vergund in 2025). De RES wil dit bereiken door:

- a. De opgave in te vullen met de reeds gerealiseerde projecten en de zogenaamde pijplijnprojecten (deze laatste zijn vergund en daaraan is een SDE-subsidie toegekend, maar nog niet gerealiseerd), aangevuld door het project Wells Meer in de gemeente Bergen én via een extra inspanning voor zon op daken (zie vorige alinea en hierna).
 - De RES regio richt gezamenlijk een versnellingssteam op voor het stimuleren van grootschalige zon- op dak projecten in de regio.
- b. De RES regio zoekt afstemming over grootschalige projecten en nieuwe ambities in de regio. Hiervoor wordt een regionaal afstemmingskader ontwikkeld. Onder grootschalig wordt op dit moment verstaan:
 - meer dan 50 zonnepanelen op dak;
 - meer dan 10 ha zonnepanelen op land;
 - meer dan 2 windturbines van 3,5 MW.
- c. Bij de ontwikkeling van deze projecten worden regionale uitgangspunten over ruimtelijke kwaliteit meegenomen;
 - ruimtelijke afspraken vanuit de RES (landschapsprincipes) worden (uiteindelijk) opgenomen in het omgevingsbeleid.
- d. Vertaling van de uitgangspunten communicatie en participatie op projectniveau.
- e. De RES houdt er rekening mee dat de behoefte aan duurzaam opgewerkte energie blijft groeien en kijkt vooruit naar 2050 om tijdig in te spelen op ontwikkelingen en innovaties.

Regionale warmte strategie

Onderdeel van de RES is een Regionale Structuur Warmte. Hierin worden de warmtevraag en mogelijke regionale warmtebronnen in onze regio in kaart gebracht. In de RES 1.0 is onderzoek gedaan naar de volgende bronnen:

- a. Restwarmte: zeer beperkt beschikbaar op regionale schaal. Op gemeentelijke schaal is er wel sprake van restwarmte denk daarbij aan supermarkten, productielocaties en kleine datacenters;
- b. Groengas: groengas is interessant als deeloplossing, de toepassingen worden nog verder verkend. Bij het verder concretiseren van de productiecapaciteit van groengas worden de ontwikkelingen in een transitie naar een natuur inclusieve landbouw meegenomen, evenals het in beeld brengen van de milieubelasting en het daadwerkelijk duurzaam inzetten van deze bron;
- c. Geothermie: de regionale beschikbaarheid hiervan is nog onvoldoende duidelijk. Hiervoor zijn we afhankelijk van de resultaten van een nationaal onderzoek (SCAN), deze resultaten volgen na de zomer van 2021;
- d. Aquathermie: alleen lokaal te benutten, maar wel een veel belovende techniek. Kansen voor kennisuitwisseling in RES verband;
- e. Zonthermie: kansen om lokaal in te zetten.

Geconstateerd kan worden dat er op dit moment een beperkt aantal regionale bronnen beschikbaar is. In de komende periode wordt gewerkt aan een uitvoeringsplan rondom de regionale warmtetransitie, waarin bovenstaande nog verder zal worden uitgewerkt. Gestreefd wordt naar 100% duurzame warmte in 2050.

Participatie en communicatie

De RES ziet de energietransitie als meer dan alleen een technische oplossing voor het klimaatvraagstuk. Niet de kortste weg naar ons doel, maar de mens staat hierin centraal. Iedere inwoner en organisatie, in de breedste zin van het woord, moet op zijn/haar eigen manier mee kunnen praten, mee kunnen denken en mee kunnen doen. Zo wordt een duurzamere manier van leven onderdeel van de samenleving en ontstaat er meer acceptatie en draagvlak. Dit is de wijze waarop gewerkt wordt binnen de RES. De volgende afspraken worden dan ook onderdeel van de uitvoering van de RES 1.0:

- a. Vertaling van de afspraken over 50% lokaal eigendom en over de verankering van lokale medezeggenschap in het omgevingsbeleid.
- b. Sociale duurzaamheid krijgt aandacht in de uitvoering van projecten.
 - a. Iedereen kan meedoen (mogelijk maken van participatie).
 - b. Iedereen kan het betalen (betaalbare energietransitie).
 - c. Iedereen kan meeprofiteren (terugvloeien van revenuen naar lokale gemeenschap).
- c. Een verdere verkenning naar de mogelijkheden voor een (regionaal) energiebedrijf.

Argumenten voor het vaststellen van de RES

1. *Vanuit het Klimaatakkoord zijn gemeenten verplicht deel te nemen aan de RES, in de regio een gedeelde opgave vast te stellen (het regionale bod) en samenwerking te zoeken in relatie tot het verduurzamen van de gebouwde omgeving.*

Dit heeft geleid tot het samenwerkingsverband Regionale Energiestrategie en uiteindelijk het eerste eindresultaat, deze RES.

2. *Met de vaststelling van deze RES committeert u zich aan het regionale bod van 1,2 TWh (1.200 GWh).*

Door het ontwikkelen van grootschalige duurzame zon- en windprojecten in de regio realiseren we als regio in 2030 1,2 TWh aan duurzame energie. Tevens wordt er momenteel gewerkt aan een afsprakenkader in relatie tot samenwerking en programmering van de grootschalige projecten. De uitwerking daarvan, dus ook van het regionale bod, moet zich te vertalen naar een lokale aanpak. In het verlengde van de RES zijn door u reeds beleidskaders voor de opwek van duurzame energie vastgesteld (Studie energiepotentieel en afwegingskader). Uit de genoemde studie blijkt dat er binnen het grondgebied van Roermond potentiële ruimte is voor de opwekking van duurzame energie (zon- en windenergie), maar dat deze potentie en ruimte beperkt is. Een project bijvoorbeeld ter grootte van Wells Meer in de gemeente Bergen (echt grootschalig scenario) is in onze gemeente niet mogelijk. Maar kleinere projecten in principe wel. Daarin werken we nauw samen met lokale energiecoöperaties.

Genoemde beleidskaders zullen steeds gespiegeld worden aan de ontwikkelingen in RES-verband. Resultaten worden in RES-verband gedeeld.

3. Energiebesparing en kleinschalige opwek.

De aanpak vanuit de RES op deze beide onderwerpen past binnen ons eigen duurzaamheidsbeleid en uitvoeringsprogramma. Voorbeelden zijn mogelijke aansluiting bij een duurzaamheidsloket op RES-niveau, (onderzoek naar de) realisatie van een duurzaamheidscentrum in Roermond, wijkgerichte aanpak in relatie tot de Warmte Transitievisie Roermond en bijvoorbeeld kleinschalige energie-opwekprojecten als zon-op-dak bij particulieren of een postcoderoos.

4. De RES brengt regionale warmtebronnen in beeld en kan daarmee de lokale warmte transitievisie ondersteunen.

De RES geeft een beeld van warmtebronnen die regionaal inzetbaar zijn en zoekt afstemming over de inzet van die bronnen. Om nog een beter beeld te krijgen van de mogelijkheden in de regio is het ook van belang dat gemeenten aan de slag gaan met hun lokale transitievisie warmte.

In onze gemeente is recent de opdracht verstrekt om de lokale visie uit te werken en nog dit jaar ter besluitvorming aan de raad voor te leggen. Ook deze resultaten worden weer gedeeld in RES-verband. Tevens werken we in Roermond samen met externe partners aan de realisatie van het project Slim Energienet Roermond (benutting industriële restwarmte in een warmtenet).

Daarnaast zijn we als regio afhankelijk van de uitkomsten van het nationaal SCAN-onderzoek naar de mogelijkheden van de toepassing van geothermie en moeten andere opties zoals groengas, aquathermie en zonthermie nog nader onderzocht worden.

5. Lokale (financiële) participatie en medezeggenschap bij alle grootschalige zon- en windprojecten.

De energietransitie is meer dan alleen een technische oplossing voor het klimaatvraagstuk. De mens moet centraal staan. Iedereen moet mee kunnen denken, mee kunnen praten en mee kunnen doen. Deze "sociale voorwaarden" zijn in de RES verankerd.

Zo wordt een duurzamere manier van leven onderdeel van de samenleving en ontstaat er acceptatie en draagvlak bijvoorbeeld voor projecten. Deze uitgangspunten zijn overigens in de eigen beleidskaders al door u verankerd.

Enkele kanttekeningen

1. We staan pas aan het begin van de transitie naar een duurzame gebouwde omgeving en duurzamere samenleving.

Wettelijke kaders moeten nog (meer) vorm krijgen terwijl we tegelijkertijd wel al in het proces zitten en dit vorm geven. Nog niet duidelijk is hoe de structuur, de middelen en de organisatie vanuit het Rijk er in de toekomst uit gaan zien. Dit brengt risico's en vragen met zich mee waarop nu nog onvoldoende antwoord gegeven kan worden. De RES is en blijft zich hiervan bewust en vraagt hiervoor op nationale schaal aandacht. Uiteraard worden de ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van wet- en regelgeving op de voet gevolgd.

2. Onzekere route.

De route naar bijvoorbeeld een gasvrije Roermondse gebouwde omgeving is nog onzeker en mede afhankelijk van o.a. landelijke ontwikkelingen. Met deze RES zetten we een eerste stap in een omvangrijk en langdurig traject. Hoe, wat en wanneer precies zal langzaam regionaal en lokaal meer vorm en duidelijkheid krijgen.

3. Benutten geschikte ruimte voor opwekking van duurzame energie.

Ruimte in Nederland is schaars, daarom moeten we er verantwoord mee omgaan. Opwekking van duurzame energie via zon en wind is een ontwikkeling die noodzakelijk is voor onze bijdrage aan de opgave in het kader van de klimaatdoelstellingen, maar legt tegelijkertijd een claim op deze schaarse ruimte. Niet alleen dat, deze ontwikkelingen kunnen ook hinder of schade veroorzaken aan mens en natuur dan wel de veiligheid in gevaar brengen. Daarom bestaat er enerzijds wet- en regelgeving (denk aan veiligheids- of geluidcontouren) en zijn er anderzijds in de RES1.0 uitsluitingsgronden opgenomen voor grootschalige opwekking van duurzame energie via zon en wind (zie bijlagen 10 en 11 van de RES1.0). Zo in bijlage 11 ook een harde uitsluitingsgrond voor wind in provinciale landschappen (goud-zilver-brons). Deze uitsluitingsgrond is te hard, aangezien de vermeende natuurwaarden in de praktijk niet altijd aanwezig zullen zijn. Daarom is het verstandig, en in het licht van de te bereiken doelstellingen noodzakelijk, om niet uit te gaan van hypothetische te beschermen natuurwaarden en -kwaliteiten in dergelijke gebieden, maar uit te gaan van de daadwerkelijk

aanwezige te beschermen waarden en kwaliteiten om onacceptabele gevolgen daarvoor te voorkomen dan wel deze te mitigeren.

4. Participatie bij het opstellen van de (toekomstige) RES en de vertaling in lokaal beleid is geen garantie voor (voldoende) draagvlak.

Niet ieder individu kan bijvoorbeeld betrokken worden bij de regionale en lokale warmte transitievisie. Wel raakt dit in de toekomst iedereen in meer of mindere mate. Daarom is het van belang hierover transparant en zo goed mogelijk te communiceren en tegelijkertijd zoveel mogelijk uit het maatschappelijk veld op te halen om op die wijze een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de belanghebbenden en hun rol.

5. De energietransitie is sterk aan verandering onderhevig.

De veranderende nationale en regionale context is van groot belang voor de lokale opgave en mogelijkheden. Misschien zelfs kader stellend. Regionaal en lokaal proberen we hier zoveel mogelijk op te anticiperen. Zo worden via het kennis- en leerprogramma en het Nationaal programma RES innovaties op de voet gevolgd en onderling gedeeld.

Participatie en communicatie

Het RES-document is opgesteld in afstemming met regionale belanghebbenden, vertegenwoordigd in een klankbordgroep en inwoners en bestuurders via consultatierondes. Zo uw raad tijdens de consultatiesessie op 23 februari j.l.

De Duurzaamheidsvisie Roermond, het uitvoeringsprogramma, maar ook diverse andere beleidskaders van de gemeente Roermond zien participatie en communicatie als sleutelementen in het kader van de energietransitie. Dit speelt Roermond breed, maar ook op wijkniveau (denk aan het warmtenet, maar dadelijk ook in het kader van de Transitievisie Warmte).

De RES laat nadrukkelijk de vrijheid aan de individuele gemeenten om te communiceren met hun eigen inwoners en overige belanghebbenden. De vertaling van de RES en het gesprek hierover met de inwoners wordt meegenomen in onze eigen trajecten.

Uitvoering RES en vervolg voor raad

De gemeenten, provincie, het Waterschap Limburg en Enexis staan samen met de omgeving aan de lat om de afspraken uit de RES waar te maken. Deze afspraken worden, na vaststelling van de RES vastgelegd in een uitvoeringsconvenant. Onderdeel van het convenant zijn in ieder geval de bestuursafspraken over de verankering van de RES in het omgevingsbeleid en de afspraken over de toekomstige regionale samenwerking. Onderdeel van dit uitvoeringsdocument vormt ook een monitoringsysteem, waarmee de voortgang van de RES gevolgd kan worden. Over deze vervolgstappen zullen wij u als raad uiteraard informeren en indien nodig betrekken.

Financiering en organisatie

Ten aanzien van de financiering van de uitvoering van het Klimaatakkoord en het RES vervolgproces heeft de Rijksoverheid een (eerste) onderzoek uit laten voeren. Op basis van de resultaten van dit onderzoek, zal er na formatie van een nieuw kabinet bekeken worden welke Rijksmiddelen beschikbaar komen ten behoeve van de dekking van de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord die door de gemeenten gemaakt moeten worden. Hierop zet ook de VNG hard in.

De opgave naar een duurzame gebouwde omgeving is een forse. De regio Noord- en Midden-Limburg wil de vanuit de Rijksoverheid opgelegde taken goed uitvoeren. Dit brengt tevens een capaciteits- maar ook organisatorisch vraagstuk met zich mee. Ten tijde van de vaststelling van deze RES loopt een onderzoek naar de toekomstige regionale uitvoeringsorganisatie van de RES NML.

Een en ander zal lokaal en in RES-verband behoorlijk effect hebben op de (eigen) personele en financiële capaciteit. Beschikbaarheid van voldoende Rijksmiddelen is daarin een noodzakelijkheid. Vertaling hiervan zal uiteindelijk plaats moeten vinden binnen de eigen P&C-cyclus. Dat geldt ook voor de resultaten van de toekomstige RES-uitvoeringsorganisatie.

Voorstel

Wij stellen u voor om:

1. Te besluiten de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden Limburg 1.0 en de daarin geformuleerde regionale ambities vast te stellen, met uitzondering van de harde uitsluitingsgrond voor wind in provinciale landschappen (goud-zilver-brons) als opgenomen in bijlage 11 van de RES1.0, om in die landschappen uit te gaan van de daadwerkelijk aanwezige (niet hypothetische) te beschermen natuurwaarden en -kwaliteiten om onacceptabele gevolgen daarvoor te voorkomen dan wel deze te mitigeren.
2. De documenten "Oplegnotitie RES Noord- en Midden Limburg 1.0", "Reactieronde Ontwerp RES1.0 februari 2021" (consultatiedocument) en "Netimpactrapportage RES1.0 Noord- en Midden Limburg" ter kennisname aan te nemen.

Burgemeester en wethouders van Roermond,

De secretaris,

De burgemeester,

Ir. J.A.G.M. van Aaken

M.J.D. Donders – de Leest

LB

Bijlagen

1. Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg 1.0
2. Samenvatting Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg 1.0
3. Oplegnotitie RES Noord- en Midden-Limburg 1.0
4. Reactieronde Ontwerp RES1.0 februari 2021(consultatiedocument)
5. Netimpactrapportage RES1.0 Noord- en Midden-Limburg